

Befolkningsvekst og Ballerud skole

Svar på spørsmål fra planutvalgets leder

Atle Thorud, Tjenesteleder Statistikk og analyse

Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

Spørsmål fra utvalgets leder:

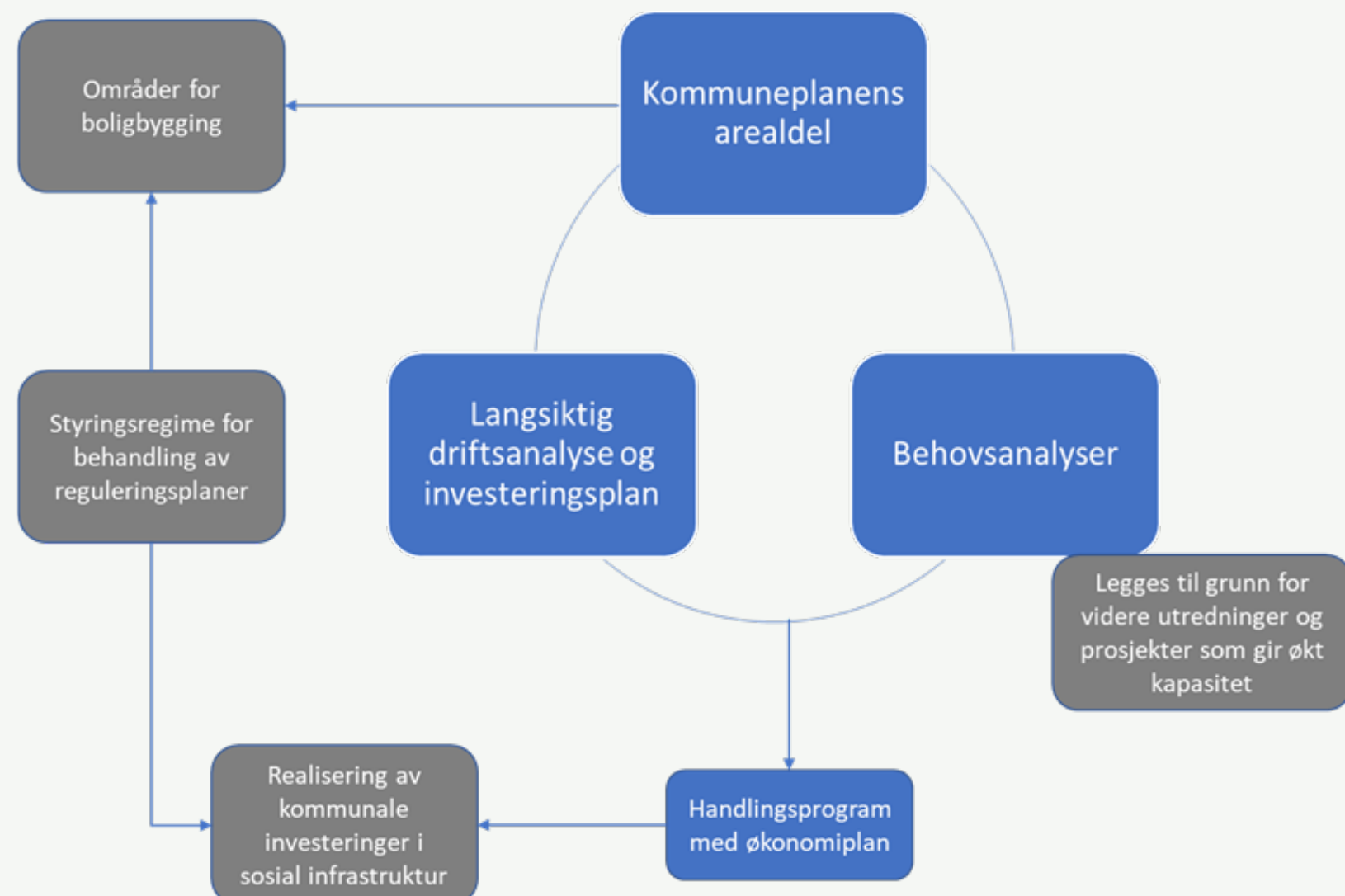
1. Planutvalget har ikke endret eller stoppet boligreguleringer i Ballerud skoles område siden reguleringen av skolen ble vedtatt 30. mars. Det er derfor behov for en redegjørelse for hvilke endringer i befolkningsutviklingen som har ført til utsettelsen av skolen, og når disse ble kjent for kommunedirektøren? Det er også behov for en gjennomgang av de ulike indikatorene for endring i befolkningsutviklingen og hvordan disse formidles/registreres av Bærum kommune.
2. Det er også ønskelig med en redegjørelse for historisk framskrivninger for befolkningsutvikling i perioden 2015 – 2022 opp mot de historiske/reelle tall.
3. I tillegg til en redegjørelse for framskrivningene i befolkningsutviklingen frem mot 2030. Det er behov for en dypere forklaring på hva som påvirker tallene og hvorfor befolkningsveksten synes å være lavere enn det boligproduksjonen skulle tilsi?

Kommunedirektørens svar er strukturert slik:

- 1 LDIP, handlingsprogrammet og behovsanalysene
- 2 Om kommunens befolkningsprognoser
- 3 Sammenhengen boligbygging og befolkningsvekst
- 4 Kommunens prognoser sammenlignet med faktisk vekst, perioden 2015-2022
- 5 Utviklingen i de senere års befolkningsprognoser
- 6 Hva skal Ballerud skole løse og når er behovet der?
- 7 Litt om boligbygging og prognosene fremover

1

LDIP, handlingsprogrammet og behovsanalysene

- ▶ Kommuneplanens arealdel fastsetter hvilke områder i kommunen som skal prioriteres til boligbygging.
- ▶ Behovsanalysene konkretiserer behov for sosial infrastruktur i kommunen (løsningsskisse) ut i fra forventet boligbygging og befolkningsprognosen denne gir.
- ▶ Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP) vurderer investeringsbehovene i forhold kommunens økonomiske bæreevne.
- ▶ Det er først i Handlingsprogrammet/Budsjett og økonomiplanen kommunestyret fatter vedtak om realisering av investeringer i sosial infrastruktur. Tidspunkter etc. må vurderes på nytt før realisering.

2

Om kommunens befolkningsprognoser

- ▶ Utarbeides juni hvert året i verktøyet KOMPAS
- ▶ Framskriver folkemengde og boligmengde med utgangspunkt i detaljert statistikk fra SSB og prognose for boligbygging i Bærum utarbeidet av planavdelingen
 - ▶ Befolkningsstatistikk fra SSB på grunnkrets nivå ligger i modellen og blir oppdatert hvert år
 - ▶ Forutsetninger kommunen legger inn i modellen er boligbyggeprognosen på grunnkrets nivå. Boligbyggeprognosen er viktig for modellens vekstberegninger.
- ▶ Prognosemodellens innretning gjør det mulig å lage framskrivinger på plansenivå, f.eks. barneskolekretser. SSB sine prognoser er kun på kommunenivå.
- ▶ Kommunens befolkningsprognosen brukes til mange formål. F.eks. å beregne behov for sosial infrastruktur, demografijusterte kostnader innenfor de store tjenesteområdene og til å gjøre anslag for frie inntekter.

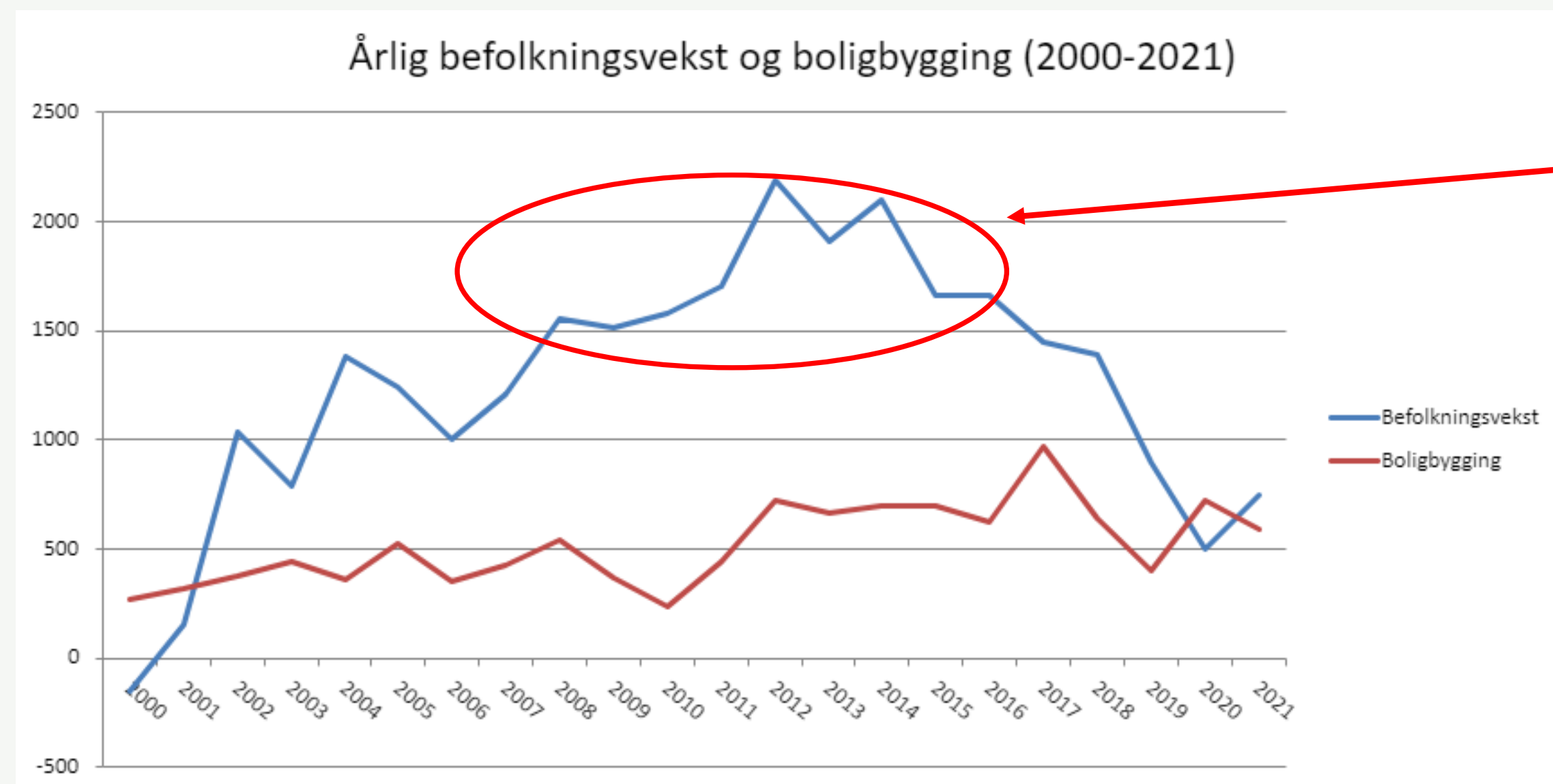
Befolkningsprognoser er beheftet med stor usikkerhet. Det er derfor de oppdateres hvert år!

3

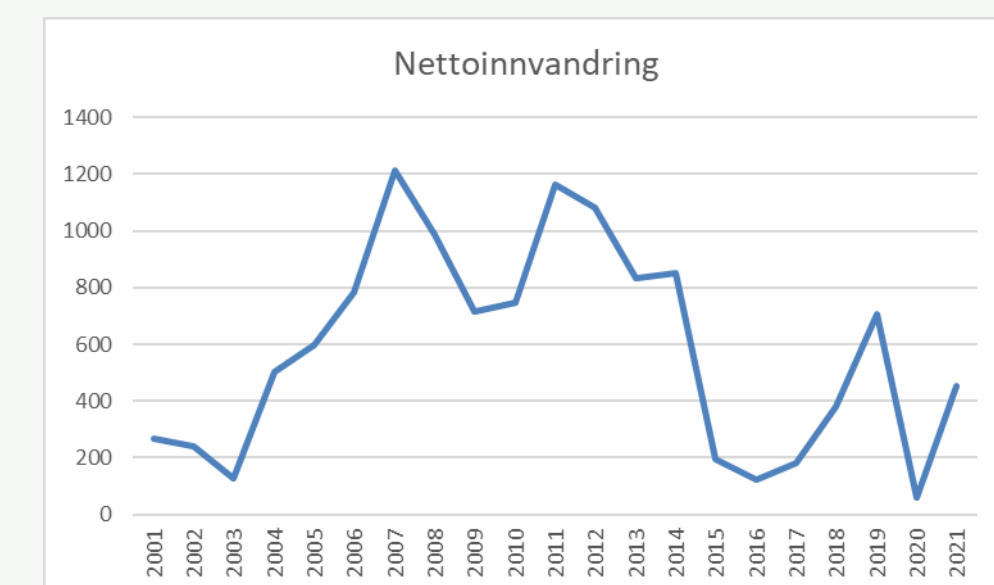
Sammenhengen boligbygging og befolkningsvekst

Boligbygging er en av flere faktorer som påvirker befolkningsveksten. Andre faktorer er f.eks. utviklingen i husstandsstørrelse og fødsels-/dødsfrekvenser. Innvandring og ekstern nettoflytting til kommunen påvirker faktisk vekst i stor grad - hvordan arbeidsinnvandringen utvikler seg er en betydelig faktor.

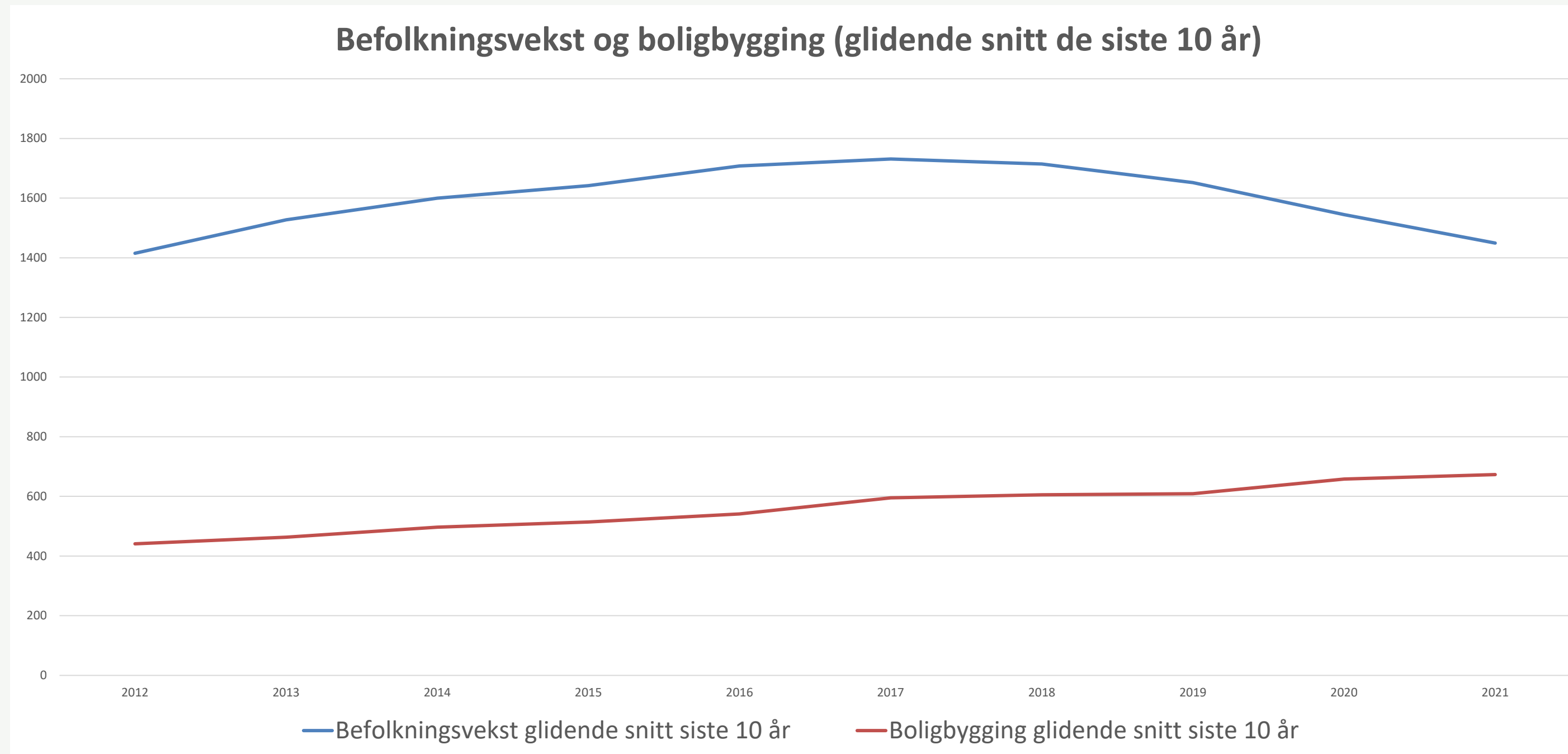
Hvis vi ser på enkeltår eller perioder på få år så er det liten direkte sammenheng mellom boligbygging og befolkningsvekst.

Det har vært en høy arbeidsinnvandring i perioden 2006-2014 som har bidratt til større befolkningsvekst enn boligbygging alene skulle tilsi.

Når vi ser på perioder som går over mange år så er det enklere å se sammenhengen mellom boligbygging og befolkningsvekst.

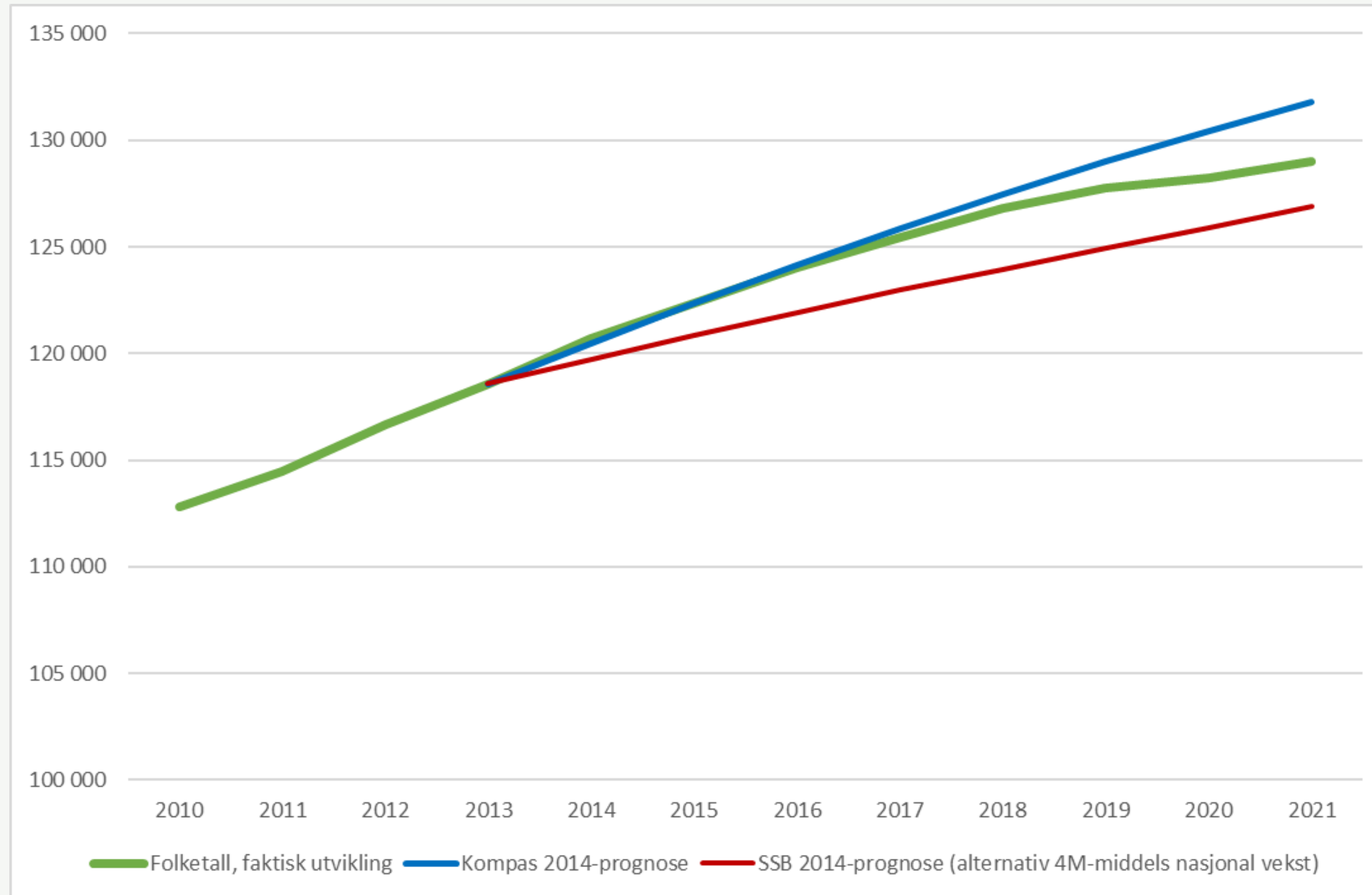
Figuren viser et glidende gjennomsnitt de siste 10 år, for henholdsvis boligbygging og befolkningsvekst.

For enkeltårene i figuren er anslaget basert på å beregne gjennomsnittlig vekst for de 10 siste årene for enkeltårene 2012 til 2021.

Det glidende snittet i perioden, sett under ett, viser en boligbygging på cirka 550 boliger og en befolkningsvekst på cirka 1 600 pr. år.

4

Kommunens prognoser sammenlignet med faktisk vekst, perioden 2015-2022

Tall pr. 31.12. hvert år

Her er kommunens egen Kompas analyse i 2014 sammenlignet med faktisk vekst i perioden 2015-2021.

Det er svært godt samsvar mellom denne prognosen og faktisk vekst i de fem til seks første årene i prognoseperioden. Etter dette får faktisk boligbygging i forhold til prognosene stor effekt. I prognosen fra 2014 lå det f.eks. inne boligbygging i følgende områder som er utsatt eller forsinket:

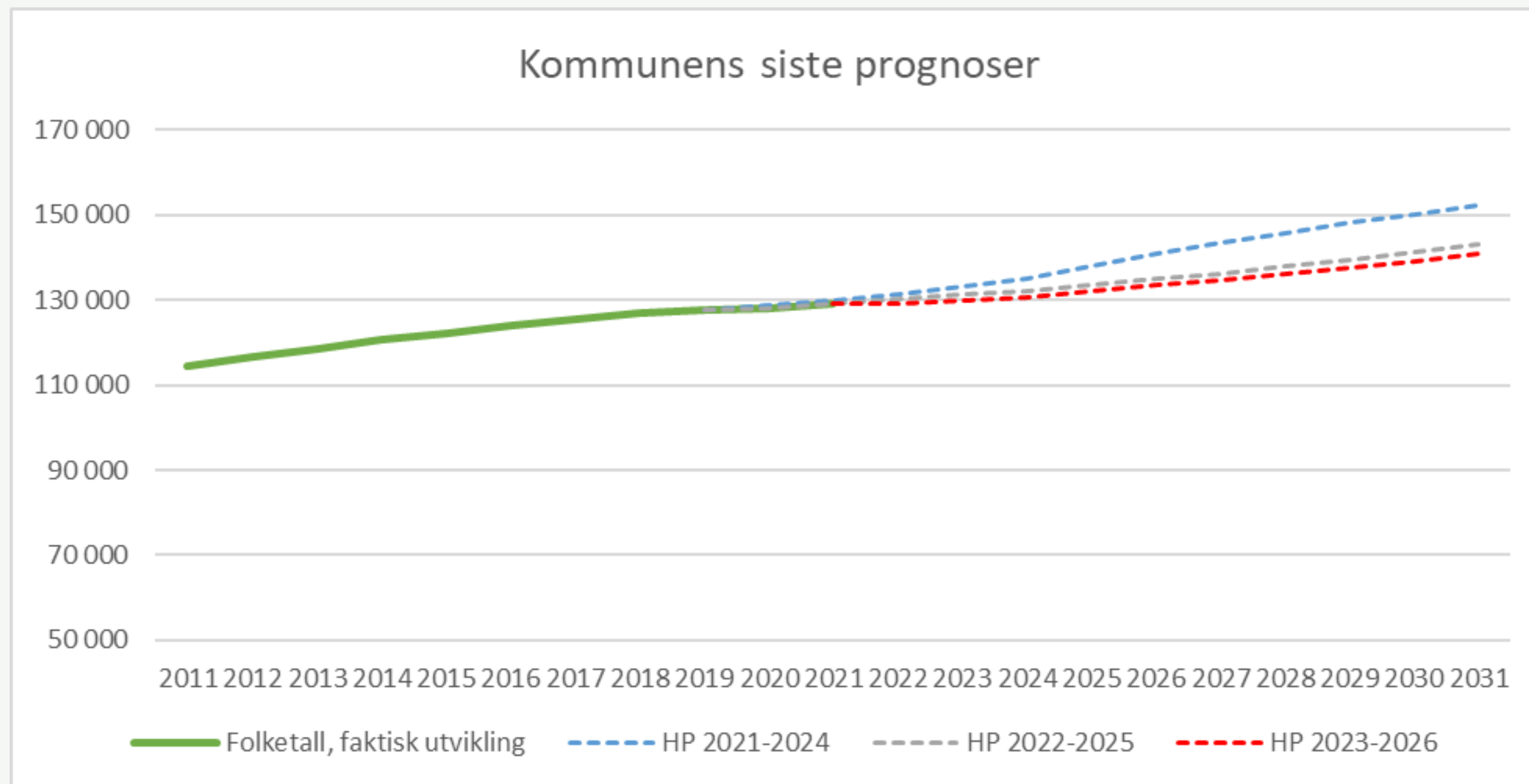
- Hamang og Industriveien, forsinket i forhold til de første tidsestimatene
- Fossum, utsatt i samsvar med senere vedtak
- Fornebu, mindre volum i en periode nå enn tidligere estimer

Dette er et eksempel på hvorfor det er viktig med årlig oppdatering av boligbyggeprognose og befolkningsprognose - og som følge av dette jevnlig vurdering av realiseringstidspunkt for sosial infrastruktur (Behovsanalyser hvert tredje år og årlige innmeldinger i Budsjett og økonomiplanen).

SSB prognosen MMMM er også vist i figuren. Da denne i stor grad baserer seg på fremskrivning av historiske tall så blir den gjennomgående for lav i en vekstkommune som Bærum.

5

Utviklingen i de senere års befolkningsprognoser

De senere års prognoser har en mer moderat veksttakt enn tidligere prognoser.

Noe som skyldes en kombinasjon av en boligbygging som trekker ut i tid og den generelle trenden i landet (lave fødselstall, liten arbeidsinnvandring etc.).

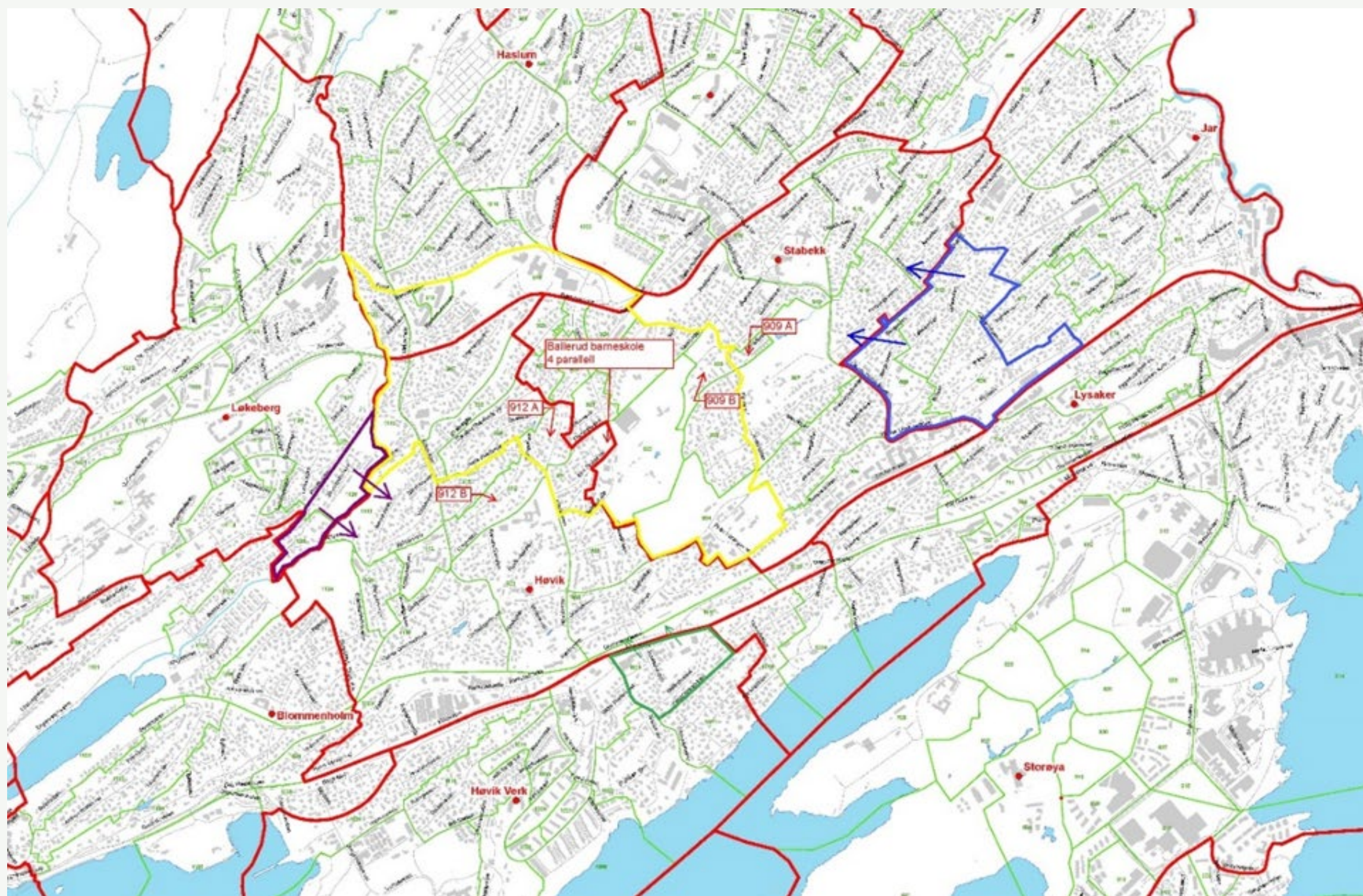
Viser at årlige prognoser er viktig for å korrigere med ny informasjon.

(Fra HP 2022-2025 er det benyttet en annen beregning av netto eksternt innflytting etter anbefaling fra KOMPAS.)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Totalt
Boligbyggeprognose 2020	638	777	902	1 272	1 252	1 077	1 037	1 017	857	8 829
Boligbyggeprognose 2021	562	644	587	757	797	782	987	1 002	922	7 040
Boligbyggeprognose 2022	171	367	496	851	853	706	895	790	990	6 119

6

Hva skal Ballerud skole løse og når er behovet der?

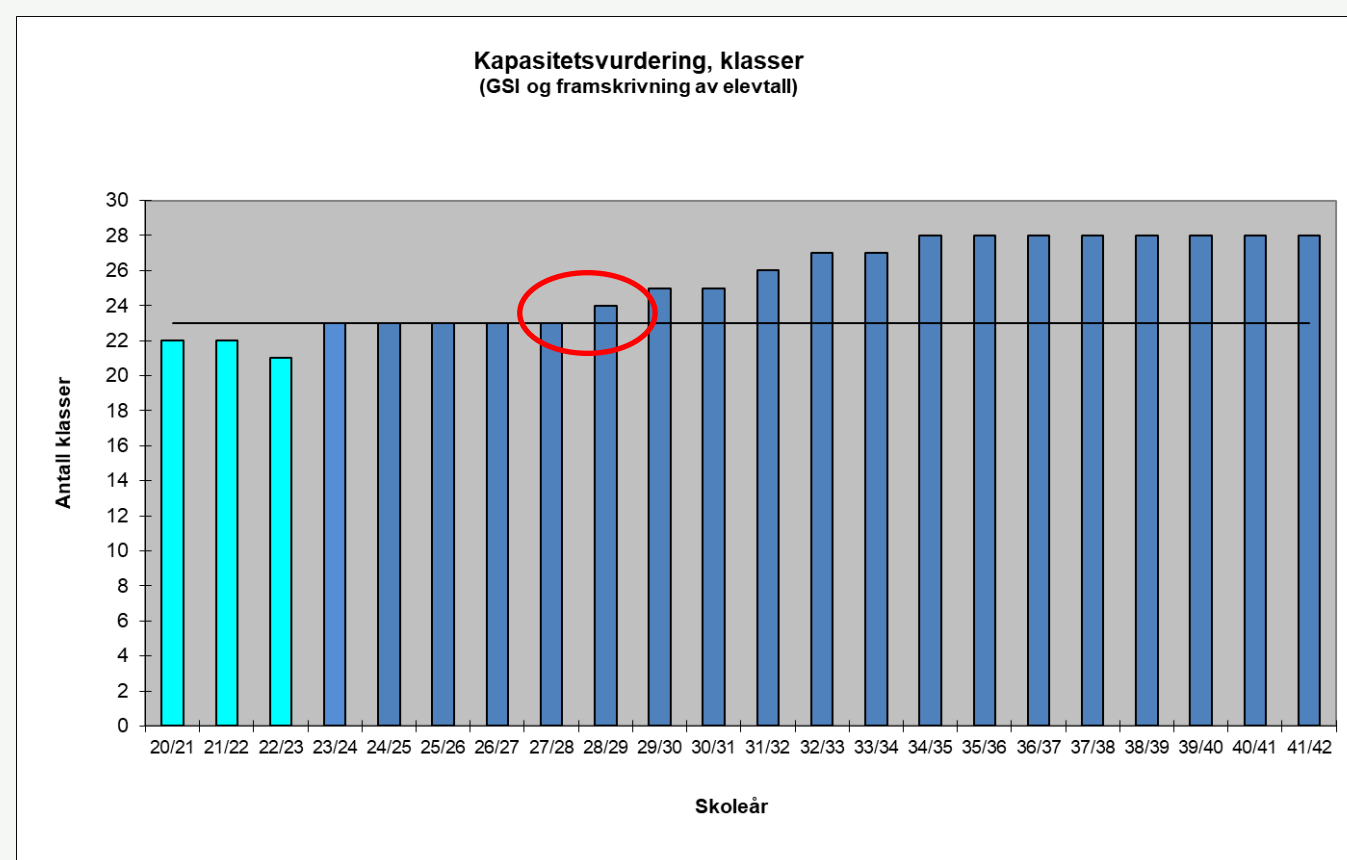

- ▶ Skolens sentrale plassering muliggjør avlasting av mange av skolene i sørlige deler av Østre Bærum.
- ▶ I kartutsnittet er det markert (med gul strek) hvilke grunnkretser det er mulig at den nye skolens inntaksområde består av.

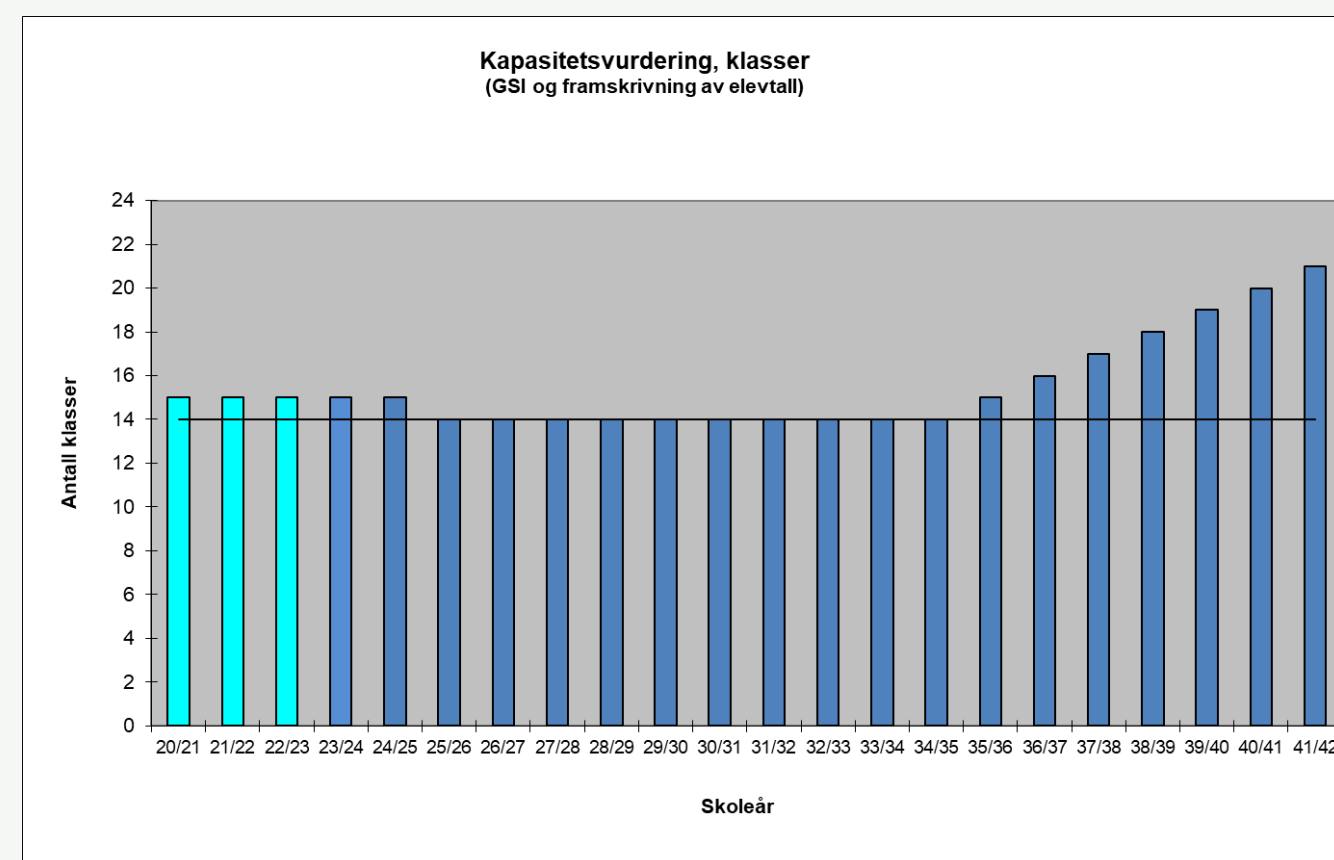
De mest aktuelle skolene som kan berøres er: Høvik Verk, Høvik, Stabekk, Jar og eventuelt Lysaker.

► En skole realiseres når etableringen løser kapasitetsutfordringer hos de skolene den skal avlaste

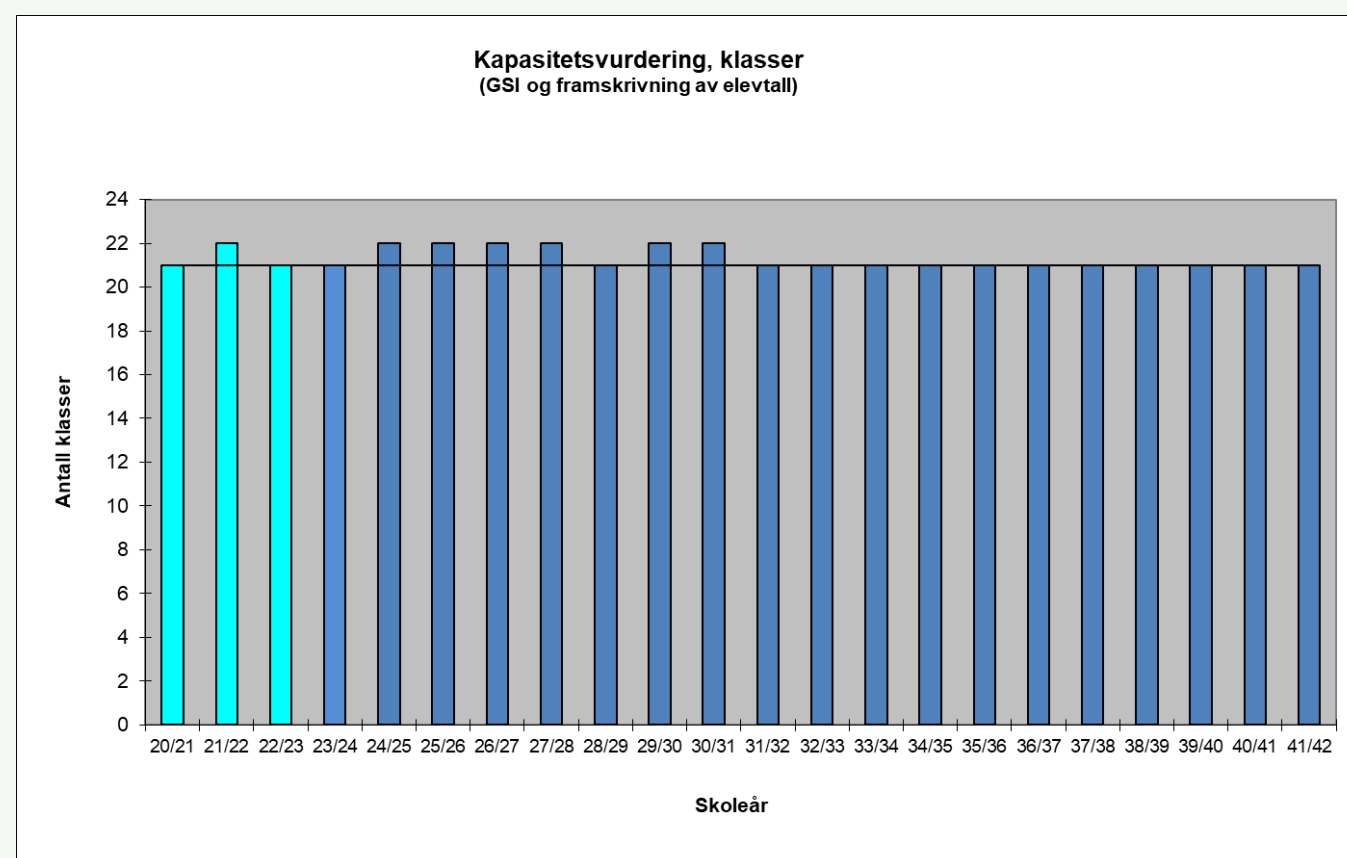
Stabekk skole

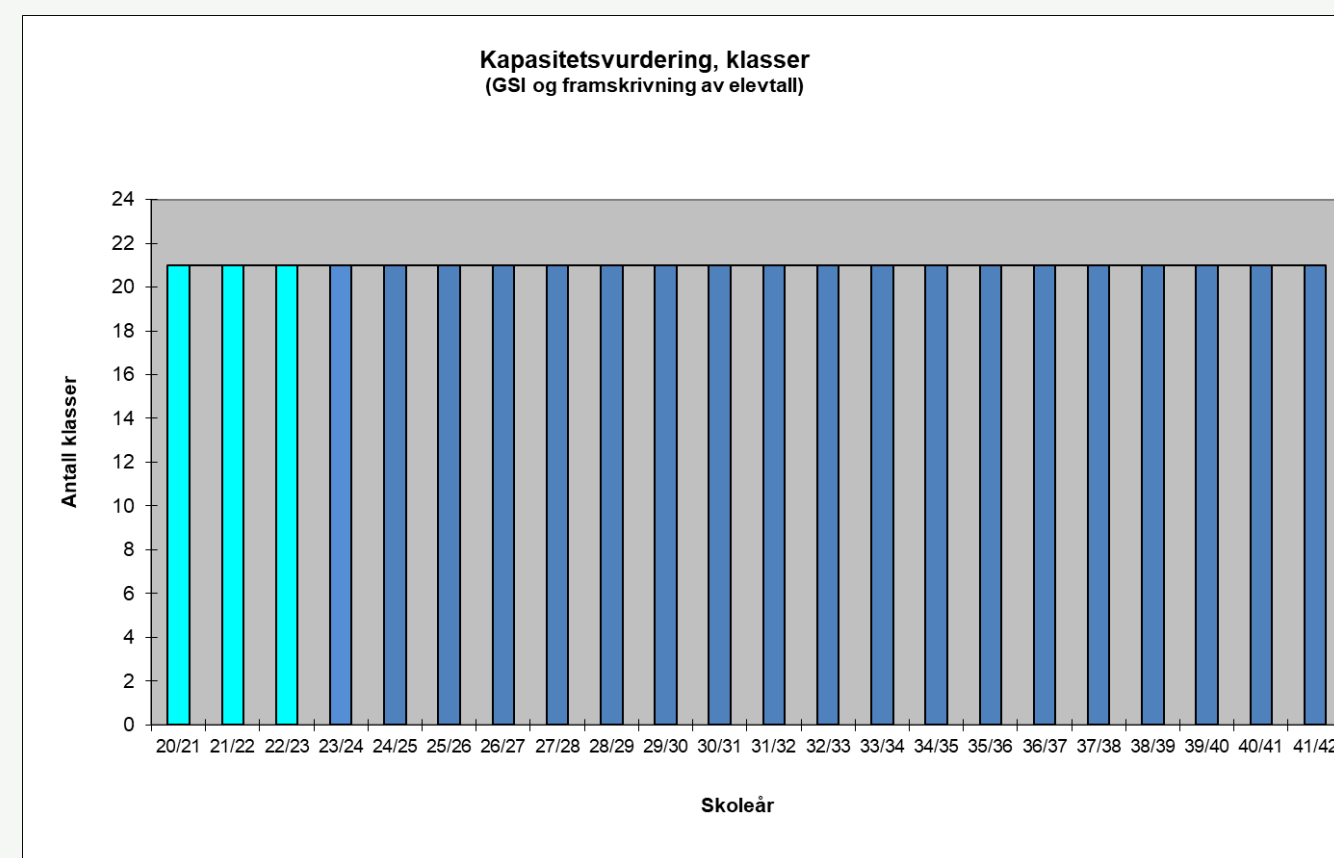
Høvik Verk skole

Jar skole

Høvik skole

Basert på den årlige befolkningsprognosen lages hvert år kapasitetsvurderinger av denne type. Det er gjennomgangen av 2022 versjonen av disse i august som viser at Ballerud skole bør utsettes.

- Stabekk skole får utfordringer knyttet til kapasitet fra ca. 2027.
- Jar skole har allerede høyt elevtall pr. klasse og ekstraklasser.
- Høvik Verk skole har høyt elevtall pr. klasse og har ikke kapasitet til den elevvekst som kommer.
- For Høvik skole har kapasitetssituasjonen lenge vært anstrengt. Litt bedre nå, men det blir elevvekst også her.
- Den på kort sikt utløsende faktor for Ballerud skole er kapasitetssituasjonen ved Stabekk skole. Samtidig er det viktig å skape en mer forutsigbar situasjon for øvrige skoler.

Den vannrette streken i figurene viser skolenes kapasitet i antall klasser.

Generelt om utnyttelse av nye skolebygg

- ▶ Skolebygg fylles normalt først opp på de laveste klassetrinnene. Dvs. det tar tid før full utnyttelse.
- ▶ Viktig å tenke alternativ bruk som f.eks. avlastningslokale, midl. barnehage osv.

Det er grunn til å være spesielt varsom i forhold til realiseringstidspunkt i dagens situasjon hvor det er flere utfordrende faktorer:

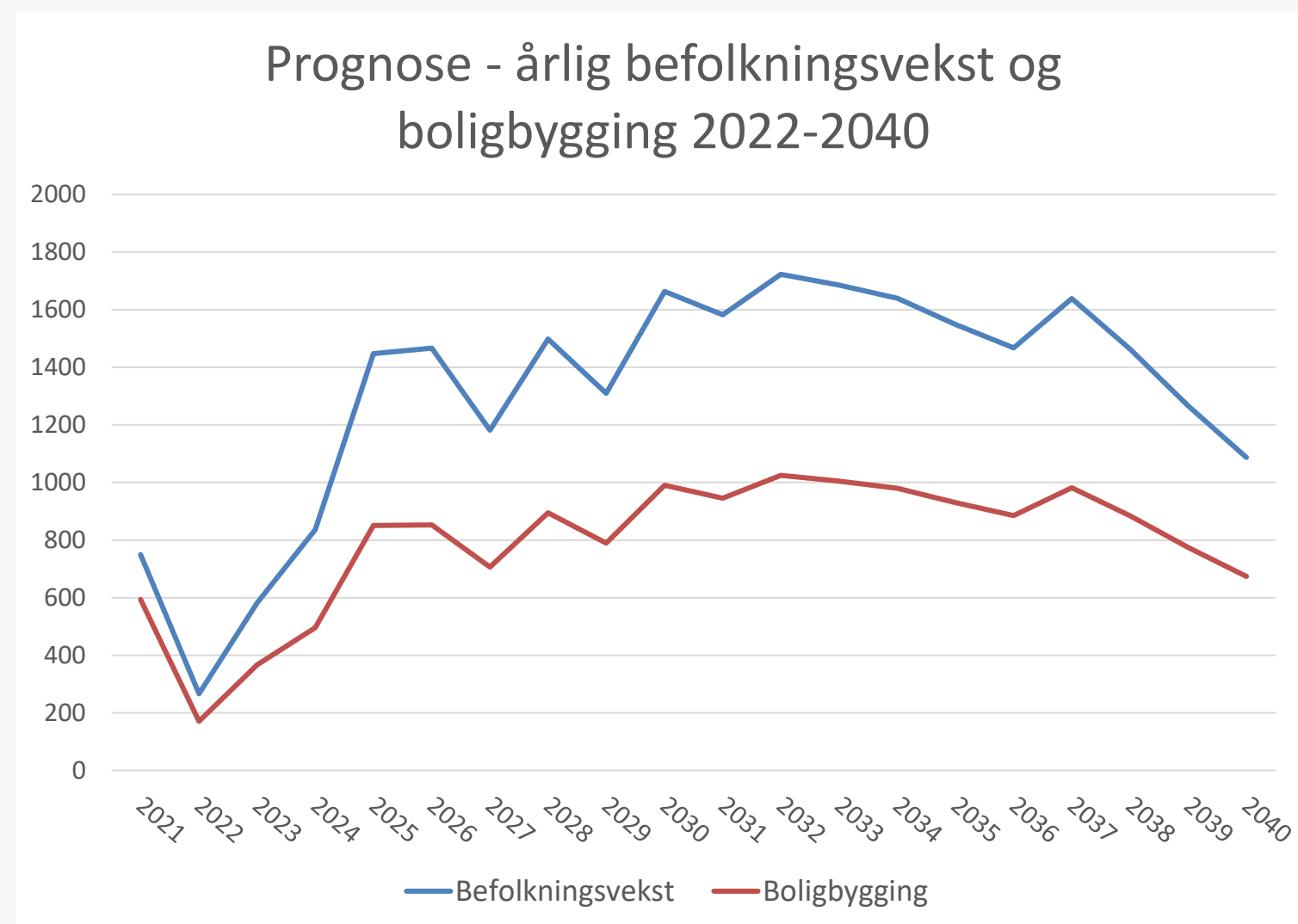
- ▶ Kommunen har et svært høyt investeringsnivå.
- ▶ Kostnadsutviklingen innenfor bygg- og anleggsbransjen er høy og usikker.
- ▶ Markedssituasjonen for boliger de nærmeste årene er svært usikker. Kommunen må redusere risiko for at sosial infrastruktur som etableres ikke brukes før etter mange år.

Prognosemodellen som kommunen benytter (KOMPAS) forutsetter en sammenheng mellom befolkningsvekst og boligproduksjon (venstre figur).

Det er ikke bare boligproduksjonen i seg selv som har betydning for befolkningsveksten. Betydning har også:

- hva som bygges (små leiligheter vs større boliger egnet for småbarnsforeldre)
- det totale boligtilbudet i kommunen/regionen, flyttemønstre, pris og boligpreferanser i markedet
- utviklingen av privathusholdningenes sammensetting. Tabellen under viser at andelen «aleneboende» og «par uten hjemmeboende barn» har økt i Bærum, samtidig som andelen husholdninger med barn har gått noe ned
- (arbeids-)innvandring, herunder bosetting av flyktninger. Det kan f.eks. forventes en økning i innvandringen inneværende år og neste år på grunn av krigen i Ukraina

Det er for øvrig viktig å huske på at boligbyggeprognosene er svært usikre.

Andeler forskjellige husholdningstyper	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aleneboende	34,0 %	34,2 %	34,2 %	34,5 %	34,5 %	34,8 %	35,1 %	35,3 %
Par uten hjemmeboende barn	22,0 %	22,0 %	22,4 %	22,5 %	22,7 %	22,6 %	23,0 %	23,6 %
Par med barn (0-17 år)	27,3 %	27,1 %	26,7 %	26,3 %	26,2 %	26,1 %	25,7 %	25,5 %
Mor/Far med barn (0-17 år)	5,0 %	4,8 %	4,8 %	4,7 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,3 %
Enfamiliehusholdninger med voksne barn (yngste barn 18 år og over)	8,0 %	8,2 %	8,1 %	8,2 %	8,2 %	8,0 %	8,0 %	7,7 %
Flerfamiliehusholdning uten barn	3,0 %	2,9 %	2,9 %	3,0 %	3,0 %	3,1 %	2,9 %	2,9 %
Flerfamiliehusholdning med barn (0-17 år)	0,8 %	0,9 %	0,8 %	0,9 %	0,8 %	0,8 %	0,8 %	0,7 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Antall husholdninger	49 738	50 608	51 549	52 502	53 245	53 775	54 329	54 911

Kilde: SSB

Utviklingstrendene for de tre viktigste boligtypene i Bærum

Eneboligenes andel av den totale boligmassen har vært avtakende fra 2010 og antas å avta videre fram til 2035. Det samme gjelder Rekkehus, tomannsbolig, kjedehus og andre småhus. Andelen blokkleiligheter vil være 46 prosent i 2035 hvis nåværende boligbyggeprogram blir realisert. Beregningene tar ikke hensyn til boligsanering i perioden 2022-2035.

Boligtype - andeler	Historisk statistikk			Boligbyggeprogram		
	2010	2015	2020	2025	2030	2035
Enebolig	32 %	31 %	30 %	29 %	27 %	25 %
Rekkehus, Tomannsbolig, kjedehus og andre småhus	33 %	32 %	31 %	30 %	29 %	27 %
Boligblokk	31 %	33 %	36 %	38 %	42 %	46 %
Andre boligtyper	4 %	3 %	3 %	3 %	2 %	3 %

Oppsummering

- ▶ Kommunen må lage egne befolkningsprognoser for å kunne få prognoser på sonenivå og tilpasset kommunens vekst.
- ▶ Kommunens prognoser treffer godt på kort sikt. De mest usikre faktorene som påvirker prognosene på lengre sikt er boligbyggeprognosen, utvikling i innvandringen og utvikling i boligtyper/husstandsstørrelse.
- ▶ Det er viktig med årlig oppdatering av boligbyggeprognose og befolkningsprognose - og som følge av dette jevnlig vurdering av realiseringstidspunkt for sosial infrastruktur (behovsanalyser hvert tredje år og årlige innmeldinger i Budsjett og økonomiplanen).
- ▶ Tidspunktet for realisering Ballerud skole ble vurdert på nytt i forbindelse med utarbeidelse av årets Budsjett- og økonomiplan.

Det er grunn til å være spesielt varsom i forhold til realiseringstidspunkt i dagens situasjon hvor det er flere utfordrende faktorer:

- ▶ Kommunen har et svært høyt investeringsnivå.
 - ▶ Kostnadsutviklingen innenfor bygg- og anleggsbransjen er høy og usikker.
 - ▶ Markedssituasjonen for boliger de nærmeste årene er svært usikker. Kommunen må redusere risiko for at sosial infrastruktur som etableres ikke brukes før etter mange år.
- ▶ Det tar minimum fem år å realisere en ny skole. At tomt er regulert forenkler prosessen.